

plaats voor pleeggezinnen

Wat zou jij doen?

DENK MEE MET ELKAARS PLEEGZORGDILEMMA'S

DRAAIBOEK VOOR EEN NETWERKBIJEENKOMST VOOR PLEEGOUDERS

de NVP

Churchilllaan 11 | 3527 GV Utrecht | 030-2931500
www.deNVP.nl | info@denvp.nl

Wat zou jij doen?

DE ACTIVITEIT IN HET KORT

Een bijeenkomst waarin pleegouders elkaar helpen om hun pleezorgdilemma's te onderzoeken.

VOOR WIE IS DEZE ACTIVITEIT BEDOELD?

- Voor groepen pleegouders die met elkaar (willen) meeleven en meedenken.
- Voor groepen pleegouders die ervan houden om echt inhoudelijk door te praten of dat graag meer willen doen.
- Groepsgrootte: vanaf ongeveer zes personen.

WAT IS HET DOEL?

- Pleegouders leren hun pleezorgvragen stap voor stap te onderzoeken.
- Pleegouders krijgen inzicht in de dilemma's en oplossingen van andere pleegouders.
- De groep pleegouders ontwikkelt een werkwijze om gericht met elkaar mee te denken.

ACHTERGROND

Wat doe je als je even niet weet wat je moet doen? Dat is een interessante vraag. Want als pleegouder beland je regelmatig in situaties waarin je niet (meteen) weet wat wijsheid is. Dan zou je willen dat je een hulplijn kon inschakelen, dat je zelf pedagoog was, of misschien wel rechter, politie-agent of bemiddelaar...

Hoe los ik dat op?

Weet je wat je moet doen? Dan heb je verschillende mogelijkheden. Soms kies je ervoor gewoon maar iets te proberen. Op andere momenten doe je niets, in de hoop dat het probleem vanzelf verdwijnt. Dat kan allebei werken, natuurlijk, maar sommige problemen zijn hardnekkig. Gesteggel met de voogd of de eigen ouders. Discussie tussen jou en je partner over jullie aanpak. Grote monden en dwars gedrag van je pleegkind dat meer en meer onder je huid kruipt. En omdat je er de hele dag middenin zit en zelf zó nauw betrokken bent, valt het vaak niet mee om het hoofd koel te houden. Dan kun je het pleegouderschap met recht 'een heel zwaar leven' noemen.

Intervisie

Als pleegouder sta je er niet alleen voor. Je pleezorgwerker is altijd je hulpbron. In deze bijeenkomst ontdek je dat je als pleegouders ook veel van elkaar kunt leren. De methode die daarvoor gebruikt wordt, wordt 'intervisie' genoemd. In een georganiseerd gesprek analyseer

je met elkaar de situatie en stel je vragen aan de 'probleemeigenaar'. Op die manier onderzoek je wat het probleem echt is en welke oplossingsrichtingen er zijn.

Het voordeel van deze methode is dat andere pleegouders je helpen even afstand te nemen. Dat valt in het dagelijks leven niet altijd mee, omdat je zelf meestal ook onderdeel bent van het probleem.. Bovendien geef je elkaar als pleegouders in intervisie zicht op nieuwe oplossingen, waar je zelf nog niet aan had gedacht. Het mooiste daarbij is misschien wel dat de anderen jou niet opdragen wat jij moet doen, maar dat je uitgenodigd wordt om zelf koers te kiezen. Dat maakt het een hele respectvolle manier van elkaar helpen. En iedereen die meedoet steekt er iets van op, zelfs als het dilemma van een ander centraal staat.

PRAKTISCHE INFORMATIE

- De benodigde voorbereidingstijd voor de gespreksleider is ongeveer 30 minuten.
- De bijeenkomst duurt ongeveer twee uur, van welkom tot afsluiting. In die tijd kunnen drie pleegouders hun dilemma inbrengen. Door dat aantal te beperken of uit te breiden kan de bijeenkomst korter of langer duren.
- De werkvorm werkt het best in groepen van ongeveer acht personen. Is de groep groter dan tien pleegouders? Maak dan twee (of meer) groepen. Zorg dan wel voor twee aparte ruimtes.

BENODIGDHEDEN

- Voor alle deelnemers pen en papier

VOORAF

- Bedenk alvast wie de gesprekken straks leidt, zodat diegene zich kan voorbereiden.
- Zoek eventueel op YouTube naar filmpjes over intervisie, dat geeft je een goed beeld van de methode.
- Deze bijeenkomst verloopt best wel gestructureerd. Het is belangrijk dat je als gespreksleider vrij precies de verschillende stappen volgt en de tijd bijhoudt.
- Soms zul je de groep ook even aan de regels moeten herinneren. Dat klinkt een beetje schools, maar het zorgt voor een zo groot mogelijke opbrengst. Als je dit van tevoren uitlegt en vertelt waarom je dat doet, snapt iedereen het meteen en voelt het voor jezelf ook niet vervelend.

Welkom – Een heel zwaar leven

🕒 10 MINUTEN

- DOEL** Deelnemers welkom heten. Creatieve start van de bijeenkomst.
- MATERIALEN** Laptop, tablet of tv met goed geluid.
- VOORAF** Zoek op internet naar het filmpje van het lied ‘Ik heb een heel zwaar leven’ van Brigitte Kaandorp (te vinden op YouTube). Zorg dat je het filmpje direct via internet kunt laten zien of download het via het programma *Gemist Downloader*.
- ACTIVITEIT** Heet de deelnemers van harte welkom. Zijn er mensen voor het eerst? Neem dan even de tijd om elkaar voor te stellen en iets te vertellen over het wel en wee van jullie groep.
- Kijk met elkaar het filmpje van het lied ‘Ik heb een heel zwaar leven’ van Brigitte Kaandorp. Vertel vervolgens:
- VERTEL** *Over pleegzorg moet je eigenlijk altijd met twee woorden spreken. Het kan leuk, mooi, leerzaam en waardevol zijn. Maar ook ingewikkeld, vermoeiend, moeilijk en zwaar. Je hebt misschien een net wat minder zwaar leven dan Brigitte Kaandorp, maar we maken allemaal regelmatig situaties mee waarin we het even echt niet weten.*
- Wat doe je als je niet weet wat je moet doen? Dat is een interessante vraag. Soms kies je ervoor gewoon maar iets te proberen. Op andere momenten doe je niets, in de hoop dat het probleem vanzelf verdwijnt. Dat kan allebei werken, maar sommige problemen blijven je achtervolgen. Gesteggel met de voogd of de eigen ouders. Discussie tussen jou en je partner over jullie aanpak. Grote monden en dwars gedrag van je pleegkind dat meer en meer onder je huid kruipt. Dan kun je het pleegouderschap met recht ‘een heel zwaar leven’ noemen.*
- Vraag de deelnemers vervolgens iets te vertellen over dilemma’s waar zij momenteel tegenaan lopen en op welke manier ze daarmee omgaan. Let op: het gesprek moet zich niet focussen op de inhoud van de problemen, maar op de manier waarop daarmee wordt omgegaan. Kijk of er bepaalde dingen opvallen en vat samen. Bijvoorbeeld: “We willen het kennelijk vooral zelf oplossen.” Of: “Als de pleegzorgwerker er toch niet was...” Of: “Hé, eigenlijk lopen we allemaal tegen hetzelfde aan.”
- Sluit dit onderdeel af en vertel:

We gaan deze bijeenkomst kennismaken met een manier om problemen stap voor stap te onderzoeken. Het is een vorm van intervisie, een gespreksvorm die je helpt om beter te gaan begrijpen wat het probleem is en wat je eraan kunt doen.

Introductie – Heikele punten, heldere vragen

⌚ 10 MINUTEN

DOEL Introductie van de werkvorm ‘intervisie’. Keuze maken uit de casussen (vragen) die jullie gaan behandelen.

MATERIALEN Voor alle deelnemers pen en papier (bijvoorbeeld post-it of memobladjes).

VERTEL *In deze bijeenkomst onderzoeken we een probleem of dilemma van iemand uit de groep. Stap voor stap proberen we meer te begrijpen van wat het probleem echt is. Want wanneer je scherp ziet wat er echt aan de hand is, komt de oplossing vaak meteen een stuk dichterbij.*

Wat we gaan doen is een vorm van ‘intervisie’. Daar kun je elkaar geweldig mee helpen. Niet zozeer door allerlei concrete oplossingen aan te dragen, maar vooral door vragen te stellen. Makkelijke antwoorden zijn er meestal niet, maar we zullen zien hoe ver we komen!

We gaan straks in een aantal stappen kijken naar een dilemma van iemand uit de groep. Per dilemma nemen we ongeveer een half uur de tijd. Als het goed is kunnen we dus meerdere rondes doen. De eerste keer zal misschien wat onwennig zijn, daarom doorlopen we de stappen één voor één en leg ik tussendoor steeds uit wat er komt.

Maar voor we met de intervisie kunnen starten, moeten we eerst inventariseren met welke dilemma’s we aan de slag gaan. Neem dus even de tijd om voor jezelf te bedenken welk dilemma jou momenteel erg bezighoudt en waar je graag een oplossing voor zou willen zien. Schrijf je vraag zo concreet mogelijk op.

Geef iedereen even bedenktijd. Vraag vervolgens wie zijn of haar vraag zou willen delen met de groep om input te krijgen om weer verder te

kunnen. Bepaal daarna met welke vraag (of vragen) je aan de slag gaat. Dat kun je op verschillende manieren doen:

- Vraag van tevoren iemand uit de groep om als eerste iets in te brengen;
- Kies in de eerste intervisieronde voor de minst ingewikkelde vraag;
- Kies de vraag die door meerdere pleegouders wordt gesteld;
- Kies degene die zich als eerste aanbiedt om zijn/haar vraag in te brengen;
- Leg alle vragen op tafel en laat iedere deelnemer aangeven welke vraag hij of zij besproken wil hebben door één vraag 2 punten toe te kennen en één vraag 1 punt. Kies dan de vraag die het hoogst heeft gescoord.

Hoe los ik dat op?

🕒 30/60/90 MINUTEN

- DOEL** Eén of meer dilemma's van pleegouders met elkaar analyseren en doorspreken.
- MATERIALEN** Voor alle deelnemers een pen en memoblaadjes.
- VERTEL** *Nu we weten met welke vragen we aan de slag gaan, is het tijd voor het 'echte werk'. Daarvoor is het nodig om eerst nog iets uit te leggen over intervisie:*
- *Intervisie betekent letterlijk: leren van hoe anderen naar de situatie kijken. Het is een veelgebruikte methode, die vooral goed werkt omdat je met elkaar een aantal stappen doorloopt. Die structuur zorgt ervoor dat een gesprek anders verloopt dan anders:*
 - *Mensen dragen niet meteen oplossingen aan, maar stellen vooral vragen;*
 - *Mensen roepen niet meteen: "Dat heb ik ook!";*
 - *Mensen luisteren wat aandachtiger naar elkaar.*
 - *Degene die het probleem inbrengt, bepaalt zelf wat hij of zij meeneemt van de reacties van de toehoorders en wat hij/zij daarmee wil gaan doen.*
 - *Natuurlijk is alles wat we vertellen vertrouwelijk.*
 - *Een intervisieronde bestaat steeds uit de volgende vijf stappen:*
 1. *De inbrenger legt het probleem uit;*
 2. *De groep stelt vragen;*
 3. *De inbrenger beantwoordt de vragen;*
 4. *De groep praat met elkaar door, de inbrenger luistert;*
 5. *De inbrenger vertelt wat hij/zij gaat doen met wat er is gezegd.*
 - *Het is dus een gestructureerd gesprek, dat we stap voor stap met elkaar doorlopen. Bij elke stap zal ik steeds kort uitleggen wat we gaan doen.*
- STAP 1: Uitleg** De eerste inbrenger legt in 3 à 5 minuten uit wat zijn/haar probleem of dilemma is. De anderen luisteren zo goed mogelijk, maar zeggen niets. De inbrenger eindigt met een vraag aan de groep: "Mijn vraag is..."
- STAP 2: Vragen** Nu is het woord aan de groep. Iedereen mag vragen stellen aan de inbrenger. Dat gaat als volgt:

- Iedereen krijgt een aantal post-it of memoblaadjes;
- Geef de groep 2 à 3 minuten de tijd om één of twee open vragen op te schrijven. Dat zijn vragen die je niet met 'ja' of 'nee' kunt beantwoorden.
- Daarna mag iedereen zijn/haar vragen één voor één aan de inbrenger voorlezen. Alle briefjes met vragen worden aan de inbrenger overhandigd. Vragen die al door een ander zijn gesteld, hoef je niet nog een keer te herhalen.
- Als alle vragen zijn voorgelezen en alle briefjes in handen zijn van de inbrenger, is het tijd voor de volgende stap.

STAP 3: Antwoorden Nu krijgt de inbrenger gelegenheid om de gestelde vragen te beantwoorden. De groepsleden luisteren alleen maar. De inbrenger beantwoordt één voor één de vragen. De anderen onderbreken hem of haar niet, maar luisteren en kijken zo goed mogelijk.

STAP 4: Wat vind jij? Nu worden de rollen omgedraaid. Terwijl de inbrenger alleen maar luistert, praat de rest van de groep met elkaar door over wat zij zojuist hebben gehoord. Dit noem je ook wel de 'roddelronde'. De inbrenger zelf schuift de stoel wat naar achteren, luistert alleen maar en zegt dus niets. In deze stap gaat het om de volgende twee vragen: Wat is volgens de groep het echte probleem? En wat zouden de groepsleden de inbrenger adviseren?

STAP 5: De oogst Na de uitwisseling tussen de groepsleden schuift de inbrenger zijn stoel weer terug in de groep. Hij of zij krijgt het woord: wat neem je mee uit deze intervisie? De groep gaat daarover niet meer in discussie. De toehoorders luisteren, geven complimenten of wensen de inbrenger succes. Er worden dus ook geen adviezen meer gegeven.

Na stap 5 is de intervisieronde klaar. Praat als groep even kort na: hoe vonden jullie het gesprek? De inbrenger mag uiteraard als eerste reageren, daarna de rest van de groep. Ook de toehoorders kunnen misschien veel leerzaams uit het gesprek hebben gehaald, dus het is goed om daar als groep bij stil te staan. Doe je nog een nieuwe intervisieronde? Dan is dit ook het moment om te kijken of er aandachtspunten zijn voor de manier waarop het gesprek verloopt.

Tips voor de gespreksleider:

Deze vorm van 'met elkaar meedenken' werkt het best wanneer je die actief begeleidt. De volgende tips kunnen je daarbij helpen:

- Neem echt de leiding. Als dat ietwat 'streng' voelt, leg dan uit waarom je een opmerking maakt, het gesprek afkapt of even een spelregel moet herhalen. Door je ingrijpen te 'ondertitelen' voelt het minder vervelend.
- De eerste keer is even wennen. Waarschijnlijk loopt het dan nog niet helemaal soepel. Dat geeft niks!
- Vraag één persoon uit de groep om mee te schrijven, zodat de inbrenger dat niet zelf hoeft te doen. De inbrenger kan zich dan beter op de inhoud concentreren en heeft na afloop toch een mooi verslagje.
- Bewaak de tijd goed. Is het bijna tijd voor de volgende stap? Kondig steeds 1 of 2 minuten van tevoren aan dat jullie af moeten ronden.
- Wanneer er tijd is om meer dan één dilemma te bespreken, houd dan even een korte pauze tussendoor.

Wat neem je mee?

 10 MINUTEN

DOEL

Pleegouders bedenken wat zij uit deze bijeenkomst meenemen en wisselen dat met elkaar uit.

ACTIVITEIT

Vraag de deelnemers om in tweetallen uit te wisselen wat ze uit deze bijeenkomst meenemen voor 'thuis'. Wanneer er voldoende tijd is, kun je daarna in de groep ook nog even stilstaan bij ieders antwoord op deze vraag.

Blik met elkaar ook even terug op de gekozen werkvorm. Hoe was het? Wat leverde het op om dit zo met elkaar te doen? Bedank iedereen voor het delen van dilemma's, het luisteren naar elkaar en het meedenken.

Check of deze manier van werken voor herhaling vatbaar is. Misschien kun je regelmatig zo'n Hoe-los-ik-dat-op-ronde met elkaar doen, of zelfs als 'vast' onderdeel in jullie bijeenkomst?

Bespreek ook even of er nog dingen geregeld moeten worden, bijvoorbeeld voor een volgende ontmoeting. Bedank tot slot iedereen die een aandeel heeft gehad in de organisatie.

